

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ СТАНОВЛЕННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Panchuk N. P. Psychological mechanisms of a future specialist's value orientations formation / N. P. Panchuk // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufriieva. – Issue 37. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2017. – P. 318–328.

N. P. Panchuk. Psychological mechanisms of a future specialist's value orientations formation. The study made it possible to analyze the psychological mechanisms of formation of valuable orientations of youth's personalities in the process of mastering future activities. The value orientations influence the general attitude of the personality to professional goals, objectives and requirements, the possibility of professional self-realization. The value orientations in the structure of a personality are studied to be a kind of focal point that determines the behavior and attitude towards social environment.

The value orientations of a future teacher is analyzed to be a system of certain rules adopted by a group consciousness. Values determine the orientation of activities, their goals and means to achieve them. The value orientations are found to be considered in the context of complex structures of the personality, in particular in the structure of consciousness, vital relationship of the personality and its life-world in general, personal development. Values appear as a result of self-identity, structuring respect to external action process of implementation and deployment process of personal values and meanings. It is determined that the value orientations are considered in the context of the term «life strategies of the personality». The components of individual strategies are perceptual, life purport, value, standard and target orientation, which are formed during development due to specific individual and the society in which a personality develops.

The value orientations are revealed to be the the central regulatory element of life perspective and express conscious relation to reality, which enables the individual to determine the order of selection of various spheres of life, ways of life, ensure its stability in uncertain or crisis circumstances.

It is concluded that it is necessary to create such psychological and pedagogical conditions where values will be able to gain significant systemic nature and will make an impact on the autonomy of the personality in the

process of a teacher's personality's value sphere formation in the educational process.

Key words: values, value orientations, professional values, life strategies, self-consciousness, self-improvement, professional and pedagogical orientation, activity, self-activity.

Н. П. Панчук. Психологічні механізми становлення ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця. Проведене дослідження дало можливість проаналізувати психологічні механізми становлення ціннісних орієнтацій особистості юнацького віку в процесі оволодіння майбутньою діяльністю. Саме ціннісні орієнтації впливають на загальне ставлення особистості до професійних цілей, завдань та вимог, можливість професійної самореалізації. Досліджено, що ціннісні орієнтації в структурі особистості виступають як своєрідний центр координації, що визначає поведінку й ставлення до соціального середовища.

Проаналізовано, що ціннісні орієнтації майбутнього вчителя виступають як система певних норм, прийнятих груповою свідомістю. Ціннісні орієнтації визначають спрямованість діяльності, її цілі і основні засоби їх досягнення. Встановлено, що ціннісні орієнтації розглядаються в контексті більш складних утворень особистості, зокрема, в структурі самосвідомості, життєвих відношень особистості, її життєвого світу в цілому, особистісного розвитку. Ціннісні орієнтації виступають як результат саморозвитку особистості, структурування відносно зовнішньої діяльності процесу реалізації і процесу розгортання особистісних цінностей і смислів. Визначено, що ціннісні орієнтації розглядаються в контексті поняття «життєві стратегії особистості». Складовими стратегіями особистості виступають перцептивні, смисложиттєві, ціннісні, нормативні і цільові орієнтації, які формуються в процесі розвитку особистості і обумовлені специфікою суспільства, в якому особистість розвивається.

Виявлено, що ціннісні орієнтації є центральним регулятивним елементом життєвої перспективи та виражають свідоме ставлення до дійсності, що дає можливість особистості визначати порядок вибору тих чи інших сфер життєдіяльності, напрямків життєвого шляху, забезпечують її стійкість в невизначених або кризових умовах.

Зроблено висновок, що в процесі становлення ціннісної сфери особистості вчителя у навчально-виховному процесі потрібно створювати такі психолого-педагогічні умови, за яких цінності зможуть набути значущого системного характеру і будуть справляти регуляційний вплив на самостійність особистості.

Ключові слова: цінності, ціннісні орієнтації, професійні цінності, життєві стратегії, самосвідомість, саморозвиток, професійно-педагогічна спрямованість, активність, самоактивність.

Н. П. Панчук. Психологические механизмы становления ценностных ориентаций будущего специалиста. Проведённое исследование позволило проанализировать психологические механизмы становления

ценностных ориентаций личности юношеского возраста в процессе овладения будущей деятельностью. Именно ценностные ориентации влияют на общее отношение личности к профессиональным целям, задачам и требованиям, возможность профессиональной самореализации. Доказано, что ценностные ориентации в структуре личности выступают как своеобразный центр координации, определяют поведение и отношение к социальной среде.

Проанализировано, что ценностные ориентации будущего учителя выступают как система определенных норм, принятых групповым сознанием. Ценностные ориентации определяют направленность деятельности, ее цели и основные средства их достижения. Установлено, что ценностные ориентации рассматриваются в контексте более сложных образований личности, в частности, в структуре самосознания, жизненных отношений личности, ее жизненного мира в целом, личностного развития. Ценностные ориентации выступают как результат саморазвития личности, структурирование относительно внешней деятельности процесса реализации и процесса развертывания личностных ценностей и смыслов. Определено, что ценностные ориентации рассматриваются в контексте понятия «жизненные стратегии личности». Составляющими стратегий личности выступают перцептивные, смысловжизненные, ценностные, нормативные и целевые ориентации, которые формируются в процессе развития личности и обусловленные спецификой общества, в котором личность развивается.

Выявлено, что ценностные ориентации являются центральным регулирующим элементом жизненной перспективы и выражают сознательное отношение к действительности, дают возможность личности определять порядок выбора тех или иных сфер жизнедеятельности, направлений жизненного пути, обеспечивают ее устойчивость в неопределенных или кризисных условиях.

Сделан вывод, что в процессе становления ценностной сферы личности учителя в учебно-воспитательном процессе нужно создавать такие психолого-педагогические условия, при которых ценности смогут приобрести значимый системный характер и будут оказывать регуляционное влияние на самостоятельность личности.

Ключевые слова: ценности, ценностные ориентации, профессиональные ценности, жизненные стратегии, самосознание, саморазвитие, профессионально-педагогическая направленность, активность, самоактивность.

Постановка проблеми. Вивчення ціннісних орієнтацій призводить до необхідності розгляду їх в контексті більш складних утворень особистості, зокрема, в структурі самосвідомості, життєвих відношень особистості (Е.Л. Носенко, Н.В. Фролова), її життєвого світу в цілому (Н.Є. Бондар, В.В. Пічурін, Т.М. Титаренко), особистісного розвитку (І.Д. Бех, О.Ф. Бондаренко, Л.В. Долинська). Ціннісні орієнтації виступають як результат

саморозвитку особистості, структурування відносно зовнішньої діяльності процесу реалізації і процесу розгортання особистісних цінностей і смислів. Оскільки ціннісні орієнтації знаходяться в основі вибору життєвих цілей людини, то їх знання допомагає з'ясувати причини її вчинків і дій.

Існує велика кількість теоретичних і практичних питань, що стосуються психологічної проблеми побудови ціннісно-змістовної сфери, виявлення і аналізу життєвих цінностей особистості. Зокрема, вимагають розробки питання вивчення динаміки мотиваційно-ціннісних структур, адекватних новій ситуації, що склалася, а також вивчення мотиваційно-ціннісних станів і процесу формування громадянської самосвідомості.

Ціннісні орієнтації в структурі особистості виступають як своєрідний центр координації, що визначає поведінку й ставлення до соціального середовища. В зв'язку з цим на сучасному етапі одним з головних і актуальних завдань є забезпечення формування певних особистісних структур, які б дозволили особистості максимально розкрити свій внутрішній потенціал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему цінностей у вітчизняній психології досліджували І.Д. Бех, М.Й. Боришевський, Б.С. Братусь, Ф.Є. Василюк, В.В. Водзінська, Є.С. Волков, І.В. Дубровіна, А.Г. Здравомислов, Н.І. Лапін, О.М. Леонтьєв, В.Н. Мясіщев, С.Л. Рубінштейн, В.А. Ядов та ін. Ціннісні орієнтації як елементи структури особистості фахівця у процесі його професійного становлення досліджувалися О.Ф. Бондаренко, Л.В. Долинською, З.С. Карпенко, Д.О. Леонтьєвим, В.М. Мицько, М.С. Пряжніковим, С.О. Ставицькою, Н.Ф. Шевченко, Н.В. Чепелевою, М.С. Яницьким тощо. Сучасні дослідники розглядають ціннісні орієнтації у вигляді системи певних норм, прийнятих груповою свідомістю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ціннісні орієнтації в структурі особистості виступають як своєрідний центр координації, що визначає поведінку й ставлення до соціального середовища.

Складна структура потреб, мотивів, інтересів, цілей, світогляду, ідеалів, переконань, яка складає спрямованість особистості і відображає ставлення до об'єктивної дійсності, служить психологічною основою ціннісних орієнтацій особистості. Стійка і суперечлива сукупність ціннісних орієнтацій формує такі якості особистості, як цілісність, надійність, вірність певним життєвим принципам та ідеалам, здатність до прояву вольових

зусиль заради цих ідеалів і цінностей, активність життєвої позиції, наполегливість в досягненні мети.

Основу ціннісних орієнтацій складають соціальні (ціннісні) відношення, що формуються в процесі діяльності і спілкування. Дані відношення потім трансформуються в соціальні установки, а після ряду перетворень – в ціннісні орієнтації [3].

І.Д. Бех розглядає ціннісну систему людини як «складно побудований регулятор людської життєдіяльності, який відображає у своїй структурній організації і змісті особливості об'єктивної дійсності, що охоплює і зовнішній для людини світ, і саме людину в усіх її об'єктивних характеристиках» [1, с. 17]. Цінність – «орієнтир більш високого рівня, ніж конкретні цілі дій, менш виражений і не досить чітко усвідомлюваний» [1, с. 141].

Наявність сформованої системи ціннісних орієнтацій забезпечує гармонію внутрішнього світу особистості, сприяє систематизації її знань, норм, стереотипів поведінки та самоствердженню особистості, реалізації соціальних очікувань. Кожна із цінностей є значущою не тільки в зв'язку з іншими, але і сама по собі, як самоцінність. У випадку, коли особистість віддає перевагу тим чи іншим цілям, вважаючи їх на цей момент більш важливими, не можна говорити, що вона відмовляється від решти. У ролі цінностей можуть виступати предмети навколишньої дійсності, природні та суспільні явища, продукти діяльності й виробництва, матеріальні і духовні блага, соціальні й історичні події, суспільні процеси, фундаментальні поняття, моральні норми, закони, принципи, ідеї тощо. Особистість аналізує їх, критично оцінює, сприймає як позитивні чи негативні для себе, корисні чи ні, як такі, що задовольнятимуть чи не задовольнятимуть конкретні потреби. Якщо в них можуть бути реалізовані ці потреби, вони виступають для людини життєво значущими, тобто набувають властивостей цінностей.

В.А. Роменець, Т.Е. Резнік, Ю.М. Резнік розглядають ціннісні орієнтації в контексті поняття «життєві стратегії особистості». Згідно з їхньою думкою, стратегії входять в систему орієнтування разом з системами вольового рішення, мотивації, контролю, а система ж орієнтування, в свою чергу, виконує функцію рефлексії життя відносно його смислу, цінностей, норм [4], [5].

Поняття «життєвих стратегій» включає такі феномени як: 1) спосіб життя, який включений в систему орієнтування за допомогою механізмів сприймання та інтуїції і характеризує емоційну сторону людського життя; 2) смисл життя - цілісне уявлення про фундаментальні підстави життя; 3) життєві цінності

виступають як система ідей і переконань особистості відносно повноцінного життя, яка сформувалась під впливом культурних традицій, зразків та ідеалів; 4) життєві норми – вимоги до змісту і якості життя, а також стандарти оцінки життєвих подій [4], [5].

Складовими стратегій особистості виступають перцептивні, смисложиттєві, ціннісні, нормативні і цільові орієнтації, які формуються в процесі розвитку особистості і обумовлені специфікою суспільства, в якому особистість розвивається. Наповнюючи життя людини смыслом, цінності допомагають їй долати труднощі і перешкоди, здобувати внутрішню незалежність від життєвих ситуацій, певну свободу вибору поведінки. Втрата людьми смислу життя є прямим наслідком руйнування старих цінностей і традицій. Часто нова ситуація вимагає зміни системи цінностей і ставить необхідність стати фактично новою особистістю. В цих умовах частіше виживають люди, які мають сформований духовний світ і життєві орієнтації.

Життєве самовизначення являє собою інтегроване поєднання морально-світоглядного, ціннісно-цільового і мотиваційного самовизначень особистості, провідним компонентом серед яких є ціннісно-цільовий компонент, оскільки у ситуації життєво значущого вибору чітко виступають ціннісні орієнтації особистості, котрі відбиваються на характері прийнятих рішень особистості.

Особистісний смисл І.Д. Бех розглядає як складову індивідуальної свідомості, «в якій знаходить вираження пристрасності цієї свідомості, що зумовлена зв'язком останньої з потребово-мотиваційною сферою суб'єкта, з реальністю його життя у світі». Він вважає, що об'єкти та явища дійсності у безпосередньому сприйманні та уявленні виступають перед нами «забарвленими» тим особистісним смыслом, який вони мають для нас внаслідок свого об'єктивного місця у нашій життєдіяльності, відношення до реалізації наших потреб. На його думку, під особистісними цінностями слід розглядати усвідомлені узагальнені ціннісні смислові утворення особистості [1, с. 8–9].

Ціннісні орієнтації є центральним регулятивним елементом життєвої перспективи та виражають свідоме ставлення людини до дійсності. Це усвідомлювані особистістю предмети її домінуючих потреб, що визначають порядок вибору тих чи інших сфер життєдіяльності, напрямків життєвого шляху, вони забезпечують стійкість особистості в невизначених або кризових умовах. Ціннісні орієнтації розглядаються нами як один із компонентів, що входить до структури особистості: ціннісні орієнтації – це складне утворення, що вбирає в себе рівні форми взаємодії сус-

пільного та індивідуального в особистості, специфічні форми усвідомлення особистістю навколишнього світу, свого минулого, теперішнього і майбутнього, а також сутності свого власного «Я». Наявність сформованої системи ціннісних орієнтацій забезпечує гармонію внутрішнього світу особистості, сприяє систематизації її знань, норм, стереотипів поведінки та самоствердженню особистості, реалізації соціальних очікувань [2, с. 12–14]. Особистість має власну ієрархію цінностей, до якої можуть входити загальнолюдські цінності, соціальні, професійні тощо. Ціннісні орієнтації, що очолюють ієрархію, виступають основою, яка забезпечує стійкість особистості, яка допомагає відмежувати головне, значиме в житті людини від несуттєвого, визначити спрямованість особистості на засвоєння досвіду, необхідного для успішної самореалізації, як в професійному зростанні, становленні, так і в особистісному.

У диспозиційній структурі особистості ціннісні орієнтації, за О.М. Целяковою, утворюють вищий рівень ієрархії прихильності до певного сприйняття умов життєдіяльності, їх оцінюванні і поведінки як в актуальній, так і довгостроковій перспективі. Ціннісні орієнтації забезпечують цілісність і стійкість особистості, визначають структуру свідомості, програми і стратегії діяльності, контролюють і організують мотиваційну сферу, інструментальні орієнтації на конкретні об'єкти і (або) види діяльності і спілкування як засіб досягнення мети. Отже, ціннісні орієнтації – це, насамперед, надання переваги або відмова від певного змісту життєвоорганізуючих початків і готовність поводити себе з ними відповідно [6].

Системоутворюючий фактор самопізнання є провідним компонентом інтеграції психологічних знань у свідомості майбутнього фахівця, на основі якого відбувається перенесення смислів і значень на дії і вчинки, підвищення самоактивності та врешті особистісне зростання, яке передбачає і розширення ціннісних орієнтацій. Саме самопізнання та адекватне самооцінювання виступають важливими умовами розширення ціннісних орієнтацій, самоактуалізації особистості, які обов'язково передують не тільки процесам самовиховання і самореалізації, але й кожному окремому актові цілепокладання. Якщо людина не встигла ще сама розібратись в тому, до чого вона прагне, що є смыслом її життя, що їй потрібно, якою вона прагне бути у ставленні до людей і до себе самої, які якості їй слід розвивати, а яких рішуче позбавлятися, то це є свідченням відсутності свободи самоздійснення та цілісної самоактуалізації такої особистості. Дійсно вільними є і

цілепокладання, і здійснення намічених на основі ціннісних орієнтацій життєвих цілей при умові як формування адекватного позитивного Я-образу, так і усвідомлення співпадання ціннісних орієнтацій з життєвими цілями і планами, власної системи ціннісних орієнтацій, встановлення її пріоритетів чи співіснування в мотиваційній системі несумісних ціннісних систем, розбудови мисленневої моделі бажаного майбутнього та бачення шляхів і засобів його досягнення.

Завдяки активності самопізнання особистість перестає бути продуктом зовнішніх обставин і виявляє здатність самотворення, яке не відбувається шляхом одноманітного вольового зусилля, а виростає з форм і змісту спілкування з іншими людьми, визначаючись характером такого спілкування. Життєве самовизначення на основі ціннісних орієнтацій є невід'ємним атрибутом людського буття, оскільки у кожен момент життя людина може бути поставлена перед необхідністю прийняття і здійснення самостійного рішення.

«Кожна молода людина, з одного боку, успадковує духовне багатство попередніх поколінь, їхні традиції, вірування, звичаї, мову, культуру, а з іншого боку проходить процес усвідомлення володіння цим духовним багатством та формування соціальної, етнічної самоідентифікації. Це відбувається під впливом соціального середовища молодої людини, культури, освіти, виховання і самовиховання. ...Спосіб життя студентської молоді сприяє перетворенню духовних цінностей суспільства у внутрішні, притаманні молодому поколінню чесноти, риси характеру. Вибір і досягнення демократичних цінностей, що пропонуються суспільством, зумовлені їхньою особистісною значущістю, тобто тим, чи є вона цінністю для самої особистості і чи сприятиме вона досягненню мети. З огляду на це з-поміж однаково підкріплених духовних цінностей студентська молодь завжди обирає лише ті, які оцінюються нею як потрібні об'єкти, мета та засоби задоволення власних потреб. Пройшовши через її досвід, одержавши практичну перевірку та підтвердження необхідності, доцільності й корисності, такі цінності закріплюються як ціннісні орієнтації молодіжного середовища» [6, с. 226].

Висновки. Ціннісні орієнтації майбутнього вчителя виступають для особистості в якості стратегічних цілей його діяльності та посідають найвищий щабель у мотиваційно-регулятивній системі, оскільки виконують функцію стійкого визначення поведінки та професійної діяльності, впливають на зміст і спрямованість потреб, мотивів, інтересів особистості. Процес розвитку

особистості майбутнього вчителя та її ціннісно-професійне самовизначення залежать від рівня та ступеня соціальної активності, самоактивності і продуктивності самої особистості. Активність та самоактивність завжди спонукаються цінностями, а цінності є регулятором самоактивності індивіда.

Процес оволодіння цінностями вчительської професії у навчально-виховному процесі є можливим за виявлення і створення таких психолого-педагогічних умов, за яких такі цінності набувають цілісного, значущого, системного характеру і здійснюють регуляторний вплив на самостійність особистості.

Наше дослідження показало ефективність таких умов: забезпечення можливості безпосередньої участі студентів в апробації цих цінностей, наданні їм нового смислу; включення професійних цінностей в реальний смисл життя студента; усвідомлення студентами власної системи ціннісних орієнтацій, рівня її суперечливості, виявлення вирішальних та похідних цінностей, встановлення пріоритетів; усвідомлення студентами рівня співпадіння професійних цінностей з їх життєвими цілями і планами; співвіднесення вимог професії вчителя з можливостями та індивідуальними особливостями.

Ефективним засобом реалізації цих умов є активне групове навчання, яке забезпечує таку систему інтерперсональних зв'язків, коли дії і судження кожного студента попадають під контроль викладача, співучасників по розширенню ціннісних орієнтацій та внутрішнього ідеального спостерігача у вигляді самоспостереження, самоконтролю, самооцінки. Збереження під час занять всіх принципів та ознак тренінгу сприяє встановленню клімату психологічної близькості, взаємодопомози, саморозкриттю та відвертості студентів.

Система роботи з цінностями майбутнього вчителя повинна ускладнюватись від самоусвідомлення та змінення «Я - образу» до розширення території «Я», переоцінки цінностей та отримання нових смислів.

Ефективними формами роботи є психогімнастичні вправи та аналіз і розв'язування життєвих і педагогічних ситуацій, які сприяли виробленню позитивної мотивації на майбутню професійну діяльність, зростанню альтруїстичної спрямованості діяльності вчителя, розширенню пізнавального інтересу до оволодіння обраною професією, зміщенню акцентів з професійно-предметних цінностей на особистісно зорієнтовані.

Спеціально організована система тренінгових занять допомагає студентам-майбутнім вчителям усвідомити свої життєві та

професійні орієнтири і реальні засоби їх досягнення. В результаті значущі для студентів цілі й цінності інтегруються в цілісну систему професійного становлення.

Перспективою подальших досліджень даної проблеми є впровадження в навчально-виховний процес вищого навчально-го закладу спеціально організованої системи [2], що включає активні методи навчання щодо розширення ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя. На сучасному етапі це є одним з головних і актуальних завдань, оскільки забезпечує формування певних особистісних структур, що допоможуть особистості максимально розкрити свій внутрішній потенціал.

Список використаних джерел

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-методичний посібник / І.Д. Бех. – К. : ІЗМН, 1998. – 204 с.
2. Долинська Л.В. Психологія ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя: навч. посіб. / Л.В. Долинська, Н.П. Максимчук. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2008. – 124 с.
3. Носенко Э.Л. Трансформация ценностных ориентаций молодежи на современном этапе развития общества (Психологический аспект) / Э.Л. Носенко, Н.В. Фролова. – Днепропетровск : Навчальна книга, 1999. – 168 с.
4. Резник Т.Е. Жизненные стратегии личности / Т.Е. Резник, Ю.М. Резник // Социологические исследования. – 1995. – № 12. – С. 100–105.
5. Роменець В.А. Психологія творчості: [навч. посіб.], 2-ге вид., доп. / В.А.Роменець. – К. : Либідь, 2001. – 288 с.
6. Целякова О.М. Духовність і ціннісні орієнтації студентської молоді України в трансформаційному суспільстві [Електронний ресурс] / О.М. Целякова // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2009. – Вип. 38. – Режим доступу : http://zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_38_22.pdf.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Bekh I.D. Osobystisno zoriientovane vykhovannia: naukovometodychnyi posibnyk / I.D. Bekh. – K. : IZMN, 1998. – 204 s.
2. Dolynska L.V. Psykholohiia tsinnisnykh oriiantatsii maibutnoho vchytelia : navch. posib. / L.V. Dolynska, N.P. Maksymchuk. – Kam'ianets-Podilskyi : FOP Sysyn O. V., 2008. – 124 s.
3. Nosenko Э.L. Transformatsiia tsennostnykh oriyentatsyi molodezhy na sovremennom etape rozvytyia obshchestva (Psykholo-

- hycheskyi aspekt) / Э.Л. Nosenko, N.V. Frolova. – Dnepropetrovsk : Navchalna knyha, 1999. – 168 s.
4. Reznik T.E. Zhyznennnye stratehyi lychnosty / T.E. Reznik, Iu.M. Reznik // Cotsyolohycheskye yssledovanyia. – 1995. – № 12. – S. 100–105.
 5. Romenets V.A. Psykholohiia tvorchosti : Navch. posibnyk, 2-he vyd., dop. – K. : Lybid, 2001. – 288 s.
 6. Tseliakova O.M. Dukhovnist i tsinnisni oriiientatsii studentskoi molodi Ukrainy v transformatsiinomu suspilstvi [Elektronnyi resurs] / O.M. Tseliakova // Humanitarnyi visnyk ZDIA. – 2009. – Vyp. 38. – Rezhym dostupu : http://zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_38_22.pdf.

Received February 6, 2017

Revised March 9, 2017

Accepted April 5, 2017

УДК 378.015.31:17.022.1

V. M. Pedorenko

pedorenkovalya@ukr.net

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ТИПІВ СУВЕРЕННИХ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ПСИХОЛОГА

Pedorenko V. M. Psychological analysis of types of a psychologist's sovereign moral values / V. M. Pedorenko // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufrieva. – Issue 37. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2017. – P. 328–343.

V. M. Pedorenko. Psychological analysis of types of a psychologist's sovereign moral values. The concept of sovereign moral values as steady, personally meaningful, life-purpose moral formation (samples, concepts, installations) that allows a person to self-concept their own life and the lives of others in the article is defined.

Based on the analysis of scientific researches the types of sovereign moral values of a psychologist are outlined: sovereign moral values, which reflect the orientation of a psychologist on the client; on the professional activities, its efficiency; on the realization of oneself as an individual; on the realization of oneself as a professional and existential orientation of a psychologist in the search for the sense of life.